

3.

ACC. N:R M. 16623: 1-15.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Lena Runesson*
Härad: ..... Berättare: *Edman Persson, Storg. 4, Eslöv*
Socken: *Eslöv* Berättarens yrke: *el. installatör*
Uppteckningsår: *1965-1966* Född år *1897 i Eslöv*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Stadstraditioner. s. 1-15.

(skiss sid. 9a)

LWF 1216
a - o

Skriv endast på denna sida.

M. 16623.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivs forskning
vid Lunds universitet

Ifylles av uppgiftslämnaren

Berättarens namn: Ednar Persson
" födelseår: 1897
" födelseort: Eslöv
" yrke: El. installatör

Makas/makas namn: Frida Persson. f. Nilsson
" födelseår: 1894
" uppväxtort: Eslöv
" yrke: f.d. rikstelefonist

Faders namn: Anders Persson
" födelseår: 1849
" uppväxtort: Eslöv
" yrke i staden: taktäckare
" yrke före ev. inflyttning till staden: —

Moders namn: Benqta Persson f. Jonsson
" födelseår: 1865
" uppväxtort: Visseltofta
" yrke i staden: hemmafru
" yrke före ev. inflyttning till staden: —

Farföräldrars yrke: Lantbrukare
Morföräldrars yrke: Smed
Antal syskon: 9

16623: /.

ACC. N:R M. 126 A

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Faderns yrke var taktäckare. Arbetsfältet sträckte sig över Eslöv och närliggande områden. Han har inte berättat något särskilt om sitt arbete. Arbetet började kl. 7.00 och slutade kl. 6.00. Arbetet omfattade endast 9 mån. av året. Under vintertiden då det var kallt ute kunde han inte lägga några tak. Fadern hade egen firma och fick alltså själv hålla sig med arbetsredskap. Lönen var t.ex. mellan åren 1900-1905 kr. 900 pr år. Inga naturaförmåner. Fadern var som ovan nämnts egen företagare och hade inga anställda och alltså inga arbetskamrater. Han åtog sig inget extraarbete på fritiden, och hade ej heller extra arbeten vissa tider av året.

Modern hade inget extraarbete utom hemmet. Moderns arbetsdag började vid 5-tiden om morgonen och pågick oavbrutet till 9-10-tiden om kvällen. Arbetet bestod i att laga mat, passa barnen (de var nio stycken), laga och sy kläder. Moderns inställning till förvärvsarbete var negativ, hon såg i hemmet sin enda uppgift.

Den utfrågade hade som barn inget förvärvsarbete, endast att han då och då hjälpte fadern med små ha ndräckningar vid takläggningarna. Högst sporadiskt. Någon betalning fick de inte för detta.

De regelbundet återkommande sysslorna i hemmet var att hjälpa modern med inköp i affären samt hjälpa till i trädgården med ogräsborttagning och dylikt.

16623: 2.

ACC. N:R M. 126 B

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Den utfrågade bodde i Eslöv, under adress Norrgatan 83. Huset var ett stabilt tegelhus med papptak. Det var ett envåningshus med stentrappa år gatan. Byggsdes år 1893. Byggmästare var Nils Blomstrand, Eslöv. Fadern byggde till en halvlänga inåt gården, 1 rum och kök. Detta skedde år 1903. Huset var i faderns ägo. Sammanlagt bodde i huset 18 personer. Familjen hade 3 rum och kök: Finrum, sovrum, vindsrum. Finrummet användes ~~st~~ sällan, ~~var~~ sovrummet användes till allehanda vardagliga sysslor, som t-ex- sömnad, vindsrummet tjänstgjorde som sovrum till en del av barnen. Barnen fick ej vistas i finrummet annat än vid helger. Gäster togs emot i finrummet med ingång från gatan. Föräldrarna var mycket nära med bostaden. Alla möbler var köpta nya. De bestod av bl.a. plyschsoffa, polerat bord, trådgardiner, stoppade stolar, sjeffonjé. På väggarna var en bokhylla, gjord av trådrullar, tavlor, tidningsurklipp. På golvet hemvävda trasmattor. Man sandade aldrig golven. Om man sandade hos andra visste han ej. Möbleringen var ungefär lika som i den andra hemmen vid samma gata. Av möblerna var sjeffonjén särskilt fin. S.k. trippelsängar ansågs enkla. Sängkläder: Lakan, fjäderdynor, täcken, filter, huvudkuddar, "hackelsemadrasser" av halm. Man eldade med kol. Köksspiisen var svart, fyrfotad med bakugn. Fotogenbelysning, hänglampa i finrummet och bordslampor i kök och de andra rummen. De tändes vid mörkrets inträde.

M. 16623: 2a

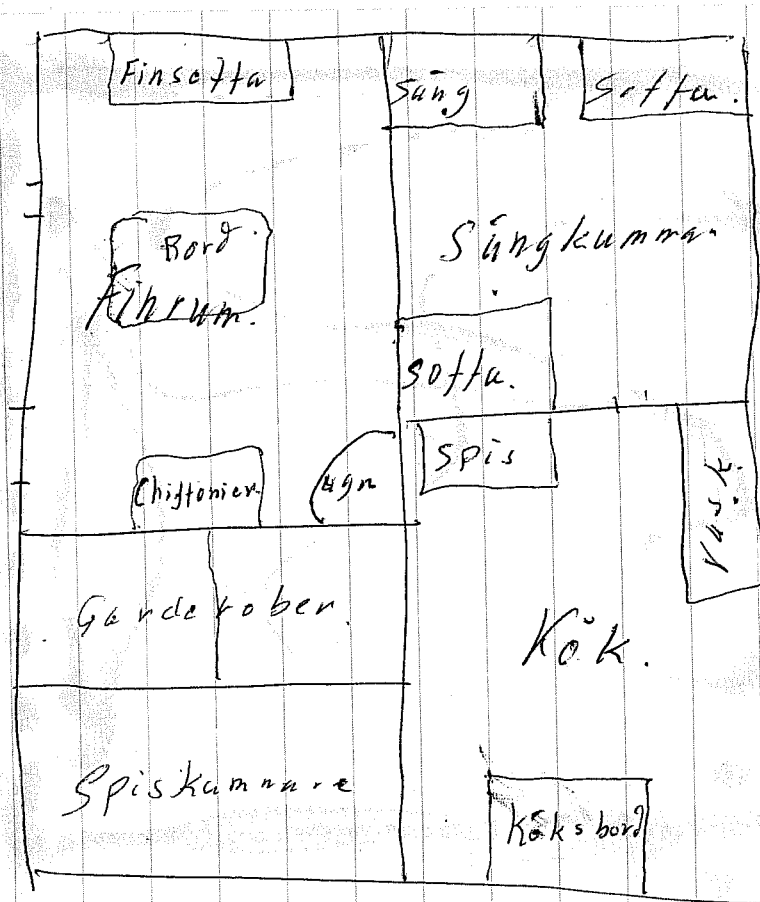
Landskap: Skåne ..... Berättare: Ednar Persson

Härad: Önsjö ..... Berättarens yrke: El.Installatör

Socken: Eslöv ..... Berättarens adress: Storgatan 4

Uppteckningsår: 1965 ..... Född år 1897 i Eslöv

Upptecknare: Lena Runesson

Lena R.

16623:3.
ACC. N:R M. 126 c.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Den dagliga kosten bestod av t.ex. fläsk, sill, potatisgröt, krusbärsgröt. Varje söndag fick alla 1½ köttbulle var med sås och potatis till. Mjölk dracks varje kväll. Kaffe dracks varje eftermiddag. Hästkött förekom aldrig, men däremot inälvsmat. Av fisksorter åts endast torsk och sill. Grönsaker förekom ofta. T.e.x. grönkål och vitkål, samt morötter. Tomater förekom aldrig, Inköp av sydfrukt gjordes aldrig. Varorna inhandlades i affären i samma hus. Man köpte aldrig färdiglagad mat. Modern bakade hemma. Vetebröd. Bakugn fanns. Ingen bryggning förekom. Slakt förekom varje jul. Höns och kaniner förekom ej. Trädgård fanns på tomt. Där odlades grönsaker, samt dessutom fanns äppel- och plommonträd. Maten kokades för det mesta. Hushållsredskap: Köttkvarn, potatisstöt, järngrytor, samt en sil, som benämndes "dörrsla g", mm.m. Kaffeböner maldes ej, men däremot senap. Ingen konservering förekom. Potatis förvarades om vintern i en trälåda i källaren. Familjen svält aldrig. Under krigsåren fick de rätta sig efeter gällande föreskrifter.

3 måltider förekom varje dag. Frukost kl. 7.00, middag kl. 12.00 och kvällsmat kl. 18.00. Alla familjemedlemmarna åt samtidigt. Enda skillnaden i mattiderna var att man på söndagarna åt frukost kl. 9.00. Ingen hade matsäck med sig till arbetet. Man åt i vardagsrummet, både söndag och vardag. Endast fadern hade en bestämd plats. Ingen fick stå och äta. Det var tillåtet med samtal under måltiden. Duk användes endast på söndagar. Vaxduk kom i bruk i början av 1900-talet. I spiskammaren förvarades poslinet som var av den vanliga sorten. Besticken ~~xx~~ hade träskåft. Finare kaffeservis fanns. Den förvarades i ett hörnskåp i köket. Denna var inköpt. Bjudning med mat förekom en gång om år, nämligen vid varje jul då alla hyresgäster inbjöds. Då dukades som vanligt vid ett stort bord. Vanlig julmat serverades. Kaffebjudningar förekom ofta. Hembakat bröd serverades och alla satt samlade vid ettlågngbord. Starkvaror förekom ~~ix~~ i ytterst ringa omfattning, en liter brännvin kunde räcka ~~2~~ ½ år!

ACC. N:R M. 126 d 16623:4

Familjens manliga medlemmar hade alla en varsån söndagskostym, vilken var svart till färgen. På vardagarna hade man vanliga arbetskläder. Modern hade i regel samma kläder söndag som vardag, med undantag av att hon varje söndag bytte förkläde. Hon hade en finklänning som användes när det kom främmande. Kostymerna köptes nya i affär. Klänningarna sydde modern ~~själv~~ själv. Symaskin fanns. Klädgåvor förekom ej. I vardagslag hade familjen trätofflor. De användes året om. De köptes av en skomakare vid samma gata. De ~~må~~ manliga familjemedlemmarna använde skärmmössor och de kvinnliga sjalett, och någon gång hatt. Det väckte dock ett visst uppseende när en arbetarhustru hade hatt. Alla i berättarens samhällsgrupp var klädda på ungefär samma vis. Om något ansågs opassande för samhällsgruppen ifråga så var det spatserkäpp, ty sådana använde endast herrskap. Kyrkan hade inte något inflytande på klädedräkten. Något ungdomsmod fanns icke på den tiden.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

16623:5

ACC. N:R M. LUF 126 e

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Föräldrarna kallades far och mor. När berättaren talade om dem med sina kamrater sade han far och mor. Till föräldrarna sade barnen du. När a bekanta till föräldrarna tilltalades herr NN och fru NN. Inga särskilda tilltalsord till släktingar.. Föräldrarna tilltalade varandra med du.

Ingen äldre släkting bodde i hemmet.

Modern skötte spädbarnen och tog även barnen med på promenad innan de kunde gå. En barnvagn fanns i huset.

Modern hade hand om uppfostran av barnen. Barnen bestraffades aldrig, åtminstone inte med aga. Man skrämde inte barnen för polisen, men däremot för sotaren. Kvällarna tillbringade alla familjemedlemmarna hemma. Man satt och läste Allers Familjjournal och en del läste läxor. Så spelade man rävspel. Man pratade mycket med varandra. Alla pratade. Sängtiden varierade, beroende på ålder, men föräldrarna gick till sängs vid 9-10-tiden, barnen något tidigare. Familjen var lika mycket tillsammans på helger som annars. På söndagarna gick man i söndagskolan på Ebeneser och ibland på Frälsnings-Armen. Släkt på faderns sida fanns i staden. De bodde vid torget. Fadern gick till sina släktingar och spelade kort och modern följde med och drack kaffe. Detta skedde mest på lördagar och söndagskvällar. Modern hade släktingar i Visseltofta utanför Osby. Där var familjen 3 veckor varje sommar. Morfadern kom till Eslöv två gånger om året för att sälja sina alster på marknaden och bodde då i berättarens hem. Någon ersättning erhöles inte.

16623:6.
ACC. N:R M. 126 F

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Fadern var aldrig tillsammans med sina kamrater. Modern hade inget annat umgänge än grannfruarna. De träffades ibland på eftermiddagarna och drack kaffe i all enkelhet. Barnkalas förekom ibland. Man deltog inte i några fester utanför hemmet. Man deltog i skolutflykter. De anordnades av skolan och färden gick till Röstånga, Skärålid. Man åkte tåg. Familjen gick ibland på bio, och cirkus ibland. Folkets Park besöktes när barnen var i 15-16 års-åldern. Barnen spelade fotboll på en plan vid gatan. Även allmän idrott praktiserades ibland.

Berättarens käraste leksak var ett Magdeburgerspel som han hade fått av sin syster. Vidare hade barnen plåttåg och dockor. I regel fick de dem vid födelsedagar. Barnen fick inte gärna leka inomhus. Men ute höll de till och lekte dunk och kurragömma. Flickorna hoppade hage. Ibland kände barnen ut sig. De gick aldrig ute och sjöng för att tigga pengar. De fick vara ute till mörkrets inbrott.

Inga speciella restriktioner betr. nöjen. Gångbildningar förekom ej. Slagsmål förekom aldrig. Man anordnade aldrig danstillställningar.

16623:7.

ACC. N:R M. 126 g

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Barnen döptes alltid hemma. Gudmor och faddrar var grannarna. Kalas föekom i samband med detta, likaså vid konfirmation som skedde statskyrkan. Vid konfirmationen fick flickorna vita klänningar och pojkarna svarta kostymer.

Vid examna fick barnen alltid nya kläder. Av sin mor fick de en varsin lyckopeng. 5 öre.

Vid förlovning gav de varandra en varsin ring, vilken var av guld.

Vid lysningen var det inget särskilt jippo. Man gick i kyrkan på lysningssöndagen. Varken möhippa eller svensexå förekom.

Brölloppet firades hemma i salen, som var dekoerad med blommor. Kalas

Silver-och guldbräollop firade man inte.

Den döde lades i finrummet. Rummet kläddes inte med lakan. Blomkrukorna var kläddamed vitt papper och svarta band.

Släkt och vänner tog inte farväl av den döde, men de var med i begravningsföljet. Begravdes på Eslövs kyrkogård. Man lade granris på gatan.. Blommor och kransar vid graven.

Man fäste större vikt vid födelsedag än namnsdag. Någon speciell uppvaktning förekom ej, men man fick i regel vykort från någon släkting.

Extra festligheter vid jämna år. Det fanns inget särskilt namn som gav anledning till firande.

ACC. N:R M. 16623:8.
126 H

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Det ~~vakades~~ nya året vakades in i hemmet. Hela familjen var samlad. Stjärngossar förekom ej.

"Slå katten ur tunnan och Ta ringarna" var okända begrepp. Modern bjöd på fastlagsbullar, men de var utan marzipan och grädde, endast vanliga vetebullar med varm mjölk till. Till påsk klädde barnen ut sig. Ingen speciell klädsel på långfredagen. Inga förhållningsregler på långfredagen. På påskaftonen åt man ägg, ganska många, som var målade i olika färger. Inga ägglekar.

Inga eldar eller majsjungning på valborgsmäss. Däremot demonstrationståg på 1:a maj. Ingen pingstutfärd. Ingen prydnad av hemmet med grönt.

Vid midsommar restes en majstång på grannens gård. Det var gatans smed, som ordnade med det. Inga eldar.

Vid Märten åt familjen höns på kvällen.

Advent och Lucia firades inte.

Före jul gjorde modern julbak, korv och sylta. Ingen brygd.

Julskyltning förekom i alla affärer.

Ingen jultomte, men julklappar och julgran. Inget dopp i grytan. Under juldagar-
na åt man mest lutfisk och gröt. Hemmet pyntades med en del julpynt, pappers-
volanger och glaskulor.

16623:9.
ACC. N:R M. 126 i

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Vid sjukdomsfall av allvarligare karaktär anlätades läkare. Läkarens namn var Kulnef. Familjen besökte ibland en "klok", en man som kallades "professor" Ahlström, t.ex. om någon i familjen hade ont i fingret, benet eller halsen. Professor Ahlström kokte då örter, vilka ansågs ha en magisk helande inverkan. Vid bölder lade han tvålblåster och sedan beckplåster på bölden. Hjälpte inte det lades havregröt på bölden. Örterna och dropparna kokte professorn själv. Vid sjukdom i hemmet var moderns universalmedel "Salubrin". När difteri utbröd hos någon granne fick barnen carbol på rockuppslaget. Barnen fick ligga till sängs i hemmet och sköttes av modern och ~~en~~ syskonen. Någon febertermometer fanns inte. utan modern kände på pannan. Sjukhus anlätades aldrig. Man hade en enorm rädsla för såna anläggningar. Alla förlossningar skedde i hemmet. Grannfrun anlätades som assistent. Modern fick ligga till sängs i kammaren, och de större syskonen skötte hemmet efter bästa förmåga. Modern låg till sängs ungefär 5 dagar. Barnen ammadess tills de var ung. 3/4 år. Badning skedde i balja.. Varmbadhus besöktes aldrig. Vid omsorgsfullare tvättning badade man i tvättstugan över gården. Ohyra fanns inte i huset, men däremot små möss. Råttfällor lades ut. Våningen städades varje lördag. Städredskap: sopskyffel, soda och såpa. Småtvätt tvättades varje dag. I övrigt tvättade man i brygghuset över gården. Ingen gemensam tvätt i huset. Som tvättmedel användes soda och såpa.

ACC. N:R M.

16623:10.

126 J

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Någon direkt socialhjälp förekom ej. Det fanns en förening, benämnd jultomtar-
na, vilken hjälpte de fattiga. Hjälpen bestod i att pojkarna fick kostymer
och flickorna nya klänningar. Dessutom fick de underkläder och strumpor.
Det var ungefär fjugufem barn i Eslöv som fick denna hjälp. Det fanns en
frivillig arbetskrets, som också utdelade gåvor till jul.
Barnen drog försorg om de gamla, så länge de kunde. Sedan fick de komma till
fattiggården, om de inte hade någon, som tog hand om dem. Ibland hade de
gamla hemarbete bl. från Sahlins, och ibland knöt de ~~seniorer~~ fransar på
scharlar. Det var mycket dåligt betalt.
De arbetsoförmögna fick understöd, som dock var i ringaste laget. Deras
grannar brukade ibland gå till dem med litet mat, som blev över. Fadern
var egen företagare, så någon hjälp vid sjukdom fick han inte.

16623: //.
ACC. N:R M. 126 k.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

1910 slog sig några järnvägstjänstemän ihop och köpte varor som de hade i en källare, där sedan deras fruar fick gå och handla. Familjen ägde inte något tillsammans med någon annan familj. ~~var det inte billigt~~
Gemensam prenumeration på tidningar förekom ej.

Föräldrarna var icke medlemmar i någon kooperativ rörelse, utan föredrog privata affärer.

Något organiserat utbyte av arbetshjälp förekom inte.

Fadern var med i en sjukkasse, som kallades 100-mannaföreningen. Någon begravningskasse var man inte med i.

Fadern var inte med i någon fackförening eftersom han var egen företagare.

16623:12.

ACC. N:R M. 126 1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Eslövs Tidning lästes i familjen. Fadern var högerman, men accepterade även de andra partierna. Inget delatagande i första-majdemonstrationerna. De uppfattades som ett värtecken, men själv skulle ingen i familjen kunna tänka sig att gå med där. Det var inga direkta motsättningar mellan dem som röstade på olika partier. Absolut inga motsättningar i släkten för den ~~samma~~ sakens skull.

~~En~~ Politik-kyrka beblandade man inte.

Den politiska ~~en~~ aktiviteten var ibland livlig. Det varierade från parti till parti. Socialdemokraterna bar ibland anslag med texten "ned men militarismen", " bort med kungahuset" t.ex. men dessa beslagstogs omedelbart av polisen.

Fadern gick ibland på politiska möten när Hjalmar Branting eller August Palm var här och agiterade.

När man skulle söka ett nytt jobb kunde det vara förenat med en viss risk att vara kommunist eller alltför radikal socialdemokrat. Fadern tyckte ~~om~~ Karl Staaff.

Familjen var mycket vänligt inställd till kungadömet. På hedersplats i stora salen hängde Kung Oskars familj i förgylld ram.

16623:13.

ACC. N:R M. 126 m

Familjen tillhörde statskyrkan. Man gick endast i kyrkan vid högtider. Då gick hela familjen, jul, påsk, första advent. Inga religionsmotsättningar. Ingen kusandakt. Man läste aldrig högt ur bibeln. Uppfostran var inte religiöst färgad. Ingen aftonbön. Det talades aldrig om Gud. Föräldrarna fäste stor vikt vid konfirmationen. Vigseln skulle vara kyrklig. Inställningen till statskyrkan och ~~pre~~ prästerna var god. Ungefär samma inställning i hela grannskapet.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R **M.** **16623:14.**
126 n

Familjen läste förhållandevis mycket, speciellt fadern. Historiska romaner mest, samt ortstidningen Mellersta Skåne och Allers Familjejournal. Inköptes i pappershandeln. Föräldrarna hade ingenting emot att barnen läste mycket. Inställningen till fortsatta studier var god, men man hade inte råd att låta barnen fortsätta. Att någon ur arbetarklassen avlade studentexamen och akademisk examen var något mycket högt och förnämligt. Int. yrken för arbetarklassen passande var tekniska ~~yrken~~. yrken. Föräldrarna påverkade inte barnen i deras yrkesval. Mekaniska och elektriska yrken ansågs lämpliga. Trivsselfaktorn var den avgörande. Man bodde hemma under utbildningstiden och betalade ungefär 3:- veckan hemma. Berättaren var med i en studiecirkel, anordnad av Godtemplarna. Där fick man lära sig att sköta förhandlingar och liknande.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

ACC. N:R M. 16623:15.
126 o

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Berättaren kände bara till Nordpolen, den statsdel, där han bodde. Bebyggelsen bestod endast av envåningshus. De var alla av samma kategori, nämligen arbetarklass. Ingen spänning sinsemellan. Det var en utpräglad sammanhållning. Man hade kalas och kafferep. Man såg upp till studenter och till de rika. Lärare och präster betraktades med vördnad.

I staden fanns Köpingsparken, Skytteskogen och Folkets park. De var ej indelade efter socialgrupper. Storgatan var spatsierstråket i staden. Var kategori gick för sig. I Folkets park och Skytteskogen samlades de äldre särskilt gärna för att prata. Folkets park kallades för Hildas fält. Namnet kom efter en källarmästarefru som hette Hilda.

Ett hus i staden kallades för Karidal. Namnet hade uppkommit efter en skräddare från Karaby, vilken diktat en visa om det första tåg som kom till Eslöv.